

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 9 Jild 4

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 9 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулов Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пулатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Xaynazarov Baxromjon Baxtiyorovich</i> RIVOJLANGAN O'RTA ASRLARDA PIRENEY YARIM OROLIDAGI KORTESLARNING JAMIYAT HAYOTIDAGI O'RNI	10-14
<i>Azizbek Xolliyev</i> XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA ROSSIYA TOG'-KON SANOATIDA BRITANIYA SARMOYASINING TUTGAN O'RNI	15-20
<i>Mahkamov Abdiqayum Mahkamovich</i> SUDYALAR OLIY KENGASHINING SUDYALAR KORPUSINI SHAKLLANTIRISHDA TUTGAN O'RNI (TARIXIY TAHLIL)	21-25
<i>Eshimov Shaxridin Xujayorovich</i> SUD – HUQUQ TIZIMIDAGI TARG'IBOTCHILIK FAOLIYATI VA MA'NAVIY – MA'RIFIY ISHLAR (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	26-31
<i>Намазова Умида Нормурадовна</i> ИЛК ЎРТА АСРЛАР СУҒДДА НИКОҲ: ШАКЛЛАНИШИ, ТАРИХИЙ ИЛДИЗЛАРИ ВА ХУСУСИЯТЛАРИ	32-41
<i>Самадов Искандар Исмамович</i> ХОРАЗМ ХАЛҚ СОВЕТ РЕСПУБЛИКАСИ (ХХСР)ДА ЕР-СУВ МАСАЛАСИ	42-48
<i>Rustamova Madina Musoqulovna</i> SAMARQAND VILOYATI XOTIN-QIZLARNING ILM-FAN, TA'LIM VA INNOVATSIYALARGA QO'SHGAN HISSASI	49-56
<i>Jiyanbekova Sharofat Abdikaharovna</i> SOVET DAVRIDA KITOB TAQIQLARIGA NISBATAN O'ZIGA XOS SENZURA AMALIYOTLARI... ..	57-64
<i>Tursunov Javlonbek Akrom o'g'li</i> MUQADDAS QADAMJOLAR. SAMARQAND SHAHRINING TARIXIY TOPONOMIYASINING MUHIM TARKIBIY QISMI	65-68

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Tolipova Baxtigul</i> MAMLUKAT OZIQ-OVQAT SANOATIGA YO'NALTIRILGAN INVESTISIYALARNING EKONOMETRIK TAHLILI	69-77
<i>Mamanazarov Abdusamat Abdusaitovich</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA PUL-KREDIT SIYOSATI KO'RSATKICHLARI TAHLILI	78-83
<i>Амбарцумян Анастас Алексеевич, Хасанова Руфина Раисовна</i> ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ	84-96
<i>Meliyeva Nargiza Eshboyevna</i> INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA RIVOJLANGAN DAVLATLARING TAJRIBASI	97-104

<i>Исраилов Рустам Ибрагимович</i> КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ	105-109
<i>Jumaniyazov Inomjon To'raevich</i> APPLICATION OF ESG PRINCIPLES IN THE ACTIVITIES OF SOVEREIGN INVESTMENT FUNDS	110-120
<i>Amonov Navro'zxon Saloxiddin o'g'li</i> MINTAQAVIY MEHNAT BOZORIDAGI ISHCHI KUCHIGA TALAB VA TAKLIFNI ISTIQBOLLASHTIRISH YO'LLARI	121-129
<i>Mirxamidova Zahinabonu Mirxamid qizi</i> ROBOTLASHTIRISH DAVRIDA MEHNAT BOZORINING O'ZGARISHI: TO'RTINCHI SANOAT INQILOBI MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI.....	130-138
<i>Kalbayev Muratbay Aytbaevich</i> AYLANMA MABLAG'LARNI TAHLIL QILISH METODOLOGIYASI	139-144
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Ernazarova Yorqinoy Ollaberganovna</i> RIVOJLANGAN DAVLATLARDA KADRLAR XIZMATINI TASHKIL ETISH: ODOB-AXLOQ QOIDALARI VA KASBIY MADANIYAT TALABLARIGA RIOYA ETILISHINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	145-155
<i>Ahrorova Shahlo O'rinboyevna</i> GLOBALLASHUV SHAROITIDA MILLIY QADRIYATLARNING TAKOMILLASHUVI JARAYONI	156-161
<i>Рахманов Баҳодир</i> АЛИШЕР НАВОЙЙ КОМИЛ ИНСОН КОНСЕПСИЯСИДА СИНЕРГЕТИК ҲОЯЛАР ИНЪИКОСИ	162-170
<i>Нуралиева Насиба Ахмадқуловна</i> ЖАДИД МУТАФАККИРЛАРИ ИЖОДИДА ТАРБИЯГА ОИД ҚАРАШЛАРНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ	171-176
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Fayzulloev Otabek Muhammadovich</i> KATTALAR FOLKLORINING TARKIBIY QISMI – BOLALAR FOLKLORI HAQIDA.....	177-184
<i>Тоқимбетова Гулбахор Абатбаевна</i> ЎЗБЕК-ҚОРАҚАЛПОҚ АДАБИЁТШУНОСЛИГИДА ИРФОНИЙ ОБРАЗЛАР	185-190
<i>Yusupova Sadokat Alijon qizi</i> “BOBURNOMA”NING YAPONIYADA O'RGANILISHI	191-197
<i>Xudoyberdiyeva Gulmira Allaberdi qizi</i> JAHON TILSHUNOSLIGIDA POLISEMIYA HODISASIGA LINGVISTIK YONDASHUV (RUS VA INGLIZ TILSHUNOSLIGI MISOLIDA)	198-201
<i>Tangriyev Valisher Azamovich</i> SOMATIK IFODALAR ORQALI BERILGAN PARALINGVISTIK VOSITALARNING QIYOSIY TADQIQI: “ANOR” HIKOYASI MISOLIDA	202-206

<i>Abulova Zilola Azimovna</i> INGLIZ AFORIZMLARINING TARKIBIDA BIR JUMLA HAMDA QO'SHMA GAPLAR BILAN IFODALANGAN AFORIZMLAR XUSUSIYATLARI	207-201
<i>Qurbonova Dilnoza Olimovna</i> TYPES AND FUNCTIONS OF ADVERTISEMENT IN ENGLISH AND UZBEK.....	210-216
<i>Quljanova To'lg'anoy Shodiyor qizi</i> ASQAR MAHKAM IJODIDA BUVI OBRAZINING O'ZIGA XOSLIGI	217-221
<i>Babajanova Aziza Rustamovna</i> ABDULLA ORIPOV SHE'RIYATIDA BAHOR MAVZUSINING BADIY TALQINI	222-227
<i>Khursanova Laylo Bakhtiyarovna</i> REPRESENTATION OF THE CONCEPT OF "PATIENCE" IN SPECIAL ENGLISH DICTIONARIES	228-232
<i>Diyorova Mohlaroyim Xamza qizi</i> O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA SIFAT SO'Z TURKUMI TADQIQI	233-238
<i>Samadova Visola Baxtiyor qizi</i> INGLIZ, O'ZBEK VA RUS TILLARIDA ANTONIM KOMPONENTLI FE'L FRAZEOLOGIK BIRLIKLARLARNING LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLARI	239-242
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Tўlaganova Gulchexraзахитовна, Гофурова Дилафруз Мурод қизи</i> AЁЛЛАР ТОМОНИДАН СОДИР ЭТИЛГАН ЖИНОЯТЛАРНИ ТЕРГОВ ҚИЛИШНИ РЕЖАЛАШТИРИШ, ЮЗАГА КЕЛАДИГАН ТЕРГОВ ВАЗИЯТЛАРИ ВА ВЕРСИЯЛАРНИ ИЛГАРИ СУРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	243-252
<i>Tosheva Maftuna Anvar qizi</i> INSON A'ZOLARI VA TO'QIMALARINING TRANSPLANTATSIYASI BILAN BOG'LIQ JINOYATLAR	253-262
<i>Ikramov Sherzod Raximdjanoich</i> VOYAGA YETMAGAN SHAXSLARNI MODDIY TA'MINLASHDAN BO'YIN TOVLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	263-266
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Tohirova Mohigul Umir qizi</i> KO'RISHDA NUQSONI BOR SHAXSLARNING IJTIMOY UMIDSIZLIK DARAJASINI PSIXOLOGIK O'RGANISH. (L.I.VASSERMANNING "IJTIMOY FRUSTRATSIYA (UMIDSIZLIK) DARAJASINI DIAGNOSTIKA QILISH METODOLOGIYASI" ASOSIDA)	267-274
<i>Nasriddinov Dadaxon Komiljonovich</i> OLY HARBIY TA'LIMDA FIZIKA O'QITISH SAMARADORLIGINI MOBIL ILOVALAR VA ROBOTOTEXNIKA ELEMENTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YUZASIDAN OLIB BORILGAN PEDAGOGIK TAJRIBASINOV ISHLARI VA ULARNING NATIJALARI	275-281
<i>Xojaniyazova Inkar Jumanazarovna</i> BOSHLANG'ICH TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA DIDAKTIK MATERIALLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH MASALALARI	282-292
<i>Ashurova Marhabo Sayfulloyevna</i> BUXORO JADIDLARI VA YANGI USUL MAKTABLARIDA O'QITISH IMKONIYATLARI	293-301

<i>Алимова Нигора Исраиловна</i> ОСОБЕННОСТИ СИСТЕМНОГО ПОДХОДА В ОБРАЗОВАНИИ И ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ, НАХОДЯЩИХСЯ НА ДЛИТЕЛЬНОМ ЛЕЧЕНИИ	302-308
<i>Матажонова Гулноза Каримовна</i> IJTIMOIY FANLARNI TEXNIKA YO'NALISHI TALABALARIGA O'QITISHNING DOLZARB MUAMMOLARI	309-313
<i>Axmadjanova Madina Maxmudjon qizi</i> GRAMMATIK MINIMUM VA UNI O'QITISH METODLARI	314-319
<i>Norboyev Zafar Abdumuminovich</i> OLIV TA'LIM MUASSASALARIDA CEFR ME'ZONLARI ASOSIDA YANGI AVLOD DARSLIKLARINI YARATISH TEXNOLOGIYALARI	320-323
<i>Axmedova Zuxraxon Tulyanbayevna</i> QO'L TO'PI O'YININING JISMONIY JIHATDAN O'QUVCHILARNING O'QISHNI TUSHUNISHLARIGA TA'SIRI	324-329
<i>Юсупова Заррина Курбоновна</i> УНИКАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ И ВЫЗОВЫ В РАЗВИТИИ ЦИФРОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ	330-334
<i>Ravshanova Xafiza Komilovna</i> МАКТАБГАЧА ТА'LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARIDA TANQIDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY ASOSLARI	335-340
<i>Nurbayeva Xolniso Uralovna</i> GENDER STREOTIPLAR GENDER MADANIYATNING TARKIBIY QISMI SIFATIDA	341-345
<i>Samatova Shohsanam Xolmuhammad qizi</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING TIZIMLI FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISH MUHIM PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA	346-351
<i>Mustayeva Guliston Bo'riboevna</i> TIBBIY TA'LIMDA AKS ETTIRISH AMALIYOTINING AHAMIYATI: UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANISHGA KO'MAKLASHISH	348-356
<i>Ahmedbekova Maxpuzaxon</i> TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA O'QUVCHILAR BILIMINI OSHIRISHNING PEDAGOGIK VA INNOVATSION JIHATLARI	357-362
<i>Utkirov Abbas Meyliyevich</i> ARTIFICIAL INTELLIGENCE IMPACT ON HIGHER EDUCATION QUALITY AND EFFICIENCY	363-388
<i>Xodiyeva Gulhayo Hasan qizi</i> BOSHLANGICH SINIF O'QUVCHILARIDA MATEMATIKA FANI ORQALI TANQIDIY-TAHLILIIY HAMDA MA'LUMOTLARNI TAHLIL QILISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI.....	389-393
<i>Maxliyo Qalandarova</i> UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA MATEMATIKA DARSLARIDA O'QUVCILARNING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH SHAKLLARI VA USULLARI.....	394-399

Received: 30 August 2024
Accepted: 5 September 2024
Published: 15 September 2024

Article / Original Paper

ARTISTIC INTERPRETATION OF SPRING THEME IN ABDULLA ORIPOV'S POETRY

Babajanova Aziza Rustamovna

Teacher of Russian language cafe, Faculty of Languages, Tashkent State Pedagogical University named after Nizomi

Abstract. The article examines the poems of Abdulla Oripov about spring and the artistic and aesthetic views, life reality and social ideals presented in them. First of all, it was shown that the need to study the poet's poems helps the reader find solutions to a number of social problems. The methodological basis was the scientific views of researchers of Abdulla Oripov's work, in particular O. Sharafiddinov, D. Begimkulov, A. Khamdam, R. Sharipova. The article analyzes three poems of the poet, expresses scientific and theoretical opinions on the dynamics, character and artistic nature of the lyrical experience in them. It has been scientifically proven that the theme of spring allowed the poet to express various life experiences and socio-philosophical thoughts. At the end of the article, the corresponding scientific and theoretical conclusions were made.

Keywords: lyrics, experience, theme, detail, metaphor, composition, lyrical plot, artistic and aesthetic task, form and content.

ABDULLA ORIPOV SHE'RIYATIDA BAHOR MAVZUSINING BADIY TALQINI

Babajanova Aziza Rustamovna

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogik universiteti, Tillar fakulteti Rus tili kaferasi o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada Abdulla Oripovning bahor haqida she'rlari va ularda ilgari surilgan badiiy-estetik qarashlar, hayotiy haqiqat va ijtimoiy g'oyalar haqida fikr yuritilgan. Bunda, avvalo, shoir she'rlarining tadqiq etish zarurati o'quvchiga qator ijtimoiy muammolarga yechim topishda yordam berishi ko'rsatildi. Abdulla Oripov ijodi tadqiqotchilarining, xususan O. Sharafiddinov, D. Begimkulov, A. Hamdam, R. Sharipovalarning ilmiy qarashlari metodologik asos bo'lib xizmat qildi. Maqolada shoirning uchta she'ri tahlil qilindi, ulardagi lirik kechinma dinamikasi, tabiati, she'r badiiyati haqida ilmiy nazariy fikrlar bildirildi. Bahor mavzusi shoirga turli hayotiy tajriba, ijtimoiy-falsafiy fikrlarni aytish imkonini yaratgani ilmiy asoslandi. Maqola oxirida tegishli ilmiy-nazariy xulosalar berildi.

Kalit so'zlar: lirika, kechinma, mavzu, detal, metafora, kompozitsiya, lirik subyekt, badiiy-estetik vazifa, shakl va mazmun.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I9Y2024N31>

Kirish. Ma'lumki, shoirlar real borliqdagi turli hodisalar, aniq detallar orqali fikr yuritishadi. Bunda ana shu hodisa yoki detallarga yangicha badiiy-estetik vazifa yuklashadi. Natijada she'r mazmuni salmoqlilik, shakli esa badiiylik kasb etadi. Jumladan. tabiat tasviri, aniqrog'i bahor kelishi O'zbekiston xalq shoiri Abdulla Oripov ijodida ham yetakchi o'rinni egallaydi. Zero, "Tabiat manzarasi va lirik qahramon ruhiyatidagi mutanosib jihatlar, qalbdan"

kechadigan iztiroblarli kechinmalar suvrati, muhabbatga oshufta qalb izhorlari, sog'inch hislari bulut-qor-shamol: bulut-yomg'ir-shamolning uyg'unligida namoyon bo'lgan" [6, 24]. Demak shoir tabiat manzaralari, fasllar almashinishi, bahor kelishini tasvirlar ekan, avvalo, u o'z qalbidagi iztirobli, alamli yoki quvonchli kechinmalarni aks ettiradi, ularni ifodalashda qor, shamol, bulut detallarini qo'llash orqali mazkur detallarga ham badiiy-estetik vazifa yuklaydi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Jamiyatdagi evrilishga munosabat bildiradi. She'rda qalldiroq ovozi, shamol detallari orqali bahor kelishi ifodasini ham uchratamiz:

Shovulladi tun bo'yi shamol,

Qalldiroqlar ko'chdi larzakor.

Shivirlading yonimda xushhol:

"Yana keldi, do'stginam, bahor".

Shovulladi tun bo'yi shamol,

Qorliklardan o'chdi izimiz.

Shivirlading yonimda xushhol:

"Mangu birmiz, do'stim, ikkimiz". [2, 26]

She'r aslida shu ikki banddan iborat bo'lib, unda shamol, tun, qalldiroq, iz kabi detal va "qorlikdan o'chdi izimiz" jumlasini orqali shoir tabiatdagi o'zgarishlarni aks ettiradi. Uning mazmunida lirik subyekt qalbidan chiqayotgan ko'tarinkilik kayfiyati, harakatidagi jo'shqinlik va hayotsevalik g'oyasini ilg'ash mumkin. Eng muhimi, Abdulla Oripov qish qahratonining so'ngi tasviri va undagi qalldiroq detali, "qorlikdan izning o'chishi" harakat detali orqali bahor kelishini aks ettirmoqda. Ammo, birinchi galda, lirik subyektning lirik qahramonni ham, ifodalashi, uning nutqidan ikkita parcha keltirishi orqali farqlanadi. Bundan tashqari, yana qator farqli jihatlar ham borki buni quyida ko'rib chiqamiz. Birinchi misradagi "shovulladi" fe'li misra mazmunidagi nimanidir harakatini va u lirik subyektga nisbatan betaraflik pozitsiya ekanligi bildiradi. Keyingi so'z birikmasi ("*tun bo'yi*") esa shovullash butun tun davomida yuz bergani va bu jarayon g'ayriodatiy ekanligiga ishora qiladi. "Shamol" esa aynan nimani va qachon shovullaganiga oydinlik kiritmoqda. Bu esa tabiat va jamiyatdagi o'zgarishlar, diqqinapas hayot tarziga yangicha qarash olib kirilishga urinish sifatida qaralishi mumkin. Vazifa nuqtai nazaridan birinchi misra tezis bo'lib, ikkinchi misra ham tezis ekanligi anglanadi.

Ikkinchi misradagi "qalldiroq"ning ko'chishi va unga nisbatan "larzakor" epiteti qo'llanishi bu matnga ulkan muzliklarning qalldiroq bilan katta bo'laklarga ajralishiga ham ishora qiladi. Uchuinchi misra antitezis bo'lib, unda tashqi borliqdagi voqelik lirik subyektning hissiy anglamidagi iliqlik, aynan yonida va hushhol shivirlash orqali tasvirlangan.

Boshqa tomondan olganda, lirik qahramonning lirik oldida "xushhol" shivirlashi avvalgi shovullashdan lirik subyekt kechinmasida paydo bo'lgan hadik yoki noaniq kechinmaga oydinlik olib kirmoqda. Demak, bandning oxirgi misrasi mazmuniy kompozitsiyada xulosa vazifada kelib, bahor kelganidan darak berishi aytilgan.

She'rning ikkinchi bandi ham mazmuniy kompozitsiyon jihatidan avvalgisidek tuzilgan. Ammo undagi lirik subyekt kechinmasi tabiatida ko'tarinkilik, hayotga ishtiyoq, jo'shqinlik yuqoriligi seziladi. Qorlikdagi iz qor erib yo'q bo'ladi, lekin bizning do'stligimiz million yillarga teng qorliklar umridam ham uzoq bo'ladi, mangu birgamiz, deya mazmunni ifodalaydi. Shu yerda she'rning mazmuniy strukturasi matndan tashqari struktura, xususan, ikki yosh yigitlar o'rtasidagi do'stlik ontiga oid azaliy udumni assotsiativ tarzda jalb etiladi. She'r mazmuni nisbatan salomoqdorlik kasb etadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Maqolani yoshich jarayonida analiz va sintez, induksiya va deduksiya, dialektik, retrospektiv, qiyosiy tahlil va tizimli yondoshuv kabi tadqiqot usullaridan foydalanildi.

Tahlil va natijalar. Adabiyotshunos Akram Hamdamov “Abdulla Oripov o‘z asarlarida xalqimiz dilidagi orzu-armonlarni badiiy tasvirlab, inson ruhiyatini murakkabliklari bilan ifodalashga harakat qildi. Shoir o‘z she‘riyatida shaxs va jamiyat ruhiyatini, olam va odam g‘am-tashvishlarini, orzu-umidlarini, baxt-saodatini kuylaydi”, [4, 11] degan xulosaviy fikrni qayd etadi. Darhaqiqat shoir tabiat tasviri, jumladan, bahor faslida ham inson ruhiyatidagi turli qarama-qarshiliklarni, dunyoni badiiy idrok etish jarayonida botiniy olamida paydo bo‘lgan ziddiyatli holatlarni badiiy aks ettiradi. Fikrimiz isboti uchun “Bahor kunlarida kuzning havosi” [2, 139] deb boshlanuvchi quyidagi she‘rni keltiramiz:

Bahor kunlarida kuzning havosi,
Tanimni junjitar oqshomgi shamol.
Nega muncha g‘amgin nayning navosi,
Nega qalbim to‘la o‘qinch va malol?

Mazkur misralar she‘rning boshlanmasi hisoblanadi. Unda bahor va kuz tabiatidagi bir xillik va shu orqali lirik subyekt qalbida tug‘ilgan tushkunlik, ziddiyatli vaziyat haqida fikr yuritiladi. She‘rda shoir ritorik so‘roq (*Nega qalbim to‘la o‘qinch va malol?*), ruhiy paralellizim (*Bahor kunlarida kuzning havosi, Tanimni junjitar oqshomgi shamol*), o‘xshatish (*Titroq yulduz kabi muzlagan shuur*) kabi badiiy tasviy va ifoda vositalari yordamida lirik kechinma tabiatidagi g‘amginlikni ta‘sirchan tarzda yoritgan. Lekin ana shu g‘amginlik zamirida oydinlik borligini ham unutmashlik lozim. Lirik subyekt o‘z ruhiyatidagi ma‘yuslikni ifodalar ekan, bahoir tabiatining yorqin tasviridan saylab, tanlab foydalanadi. Buni quyidagi misralarda ko‘rish mumkin:

Barglar orasiga tinmasdan sira
Oshno yulduzlardan to‘kiladi nur.
Bilmayman qiynaydi qaysi xotira,
Titroq yulduz kabi muzlagan shuur.

She‘riy misralardagi *barg* va *nur* detali bahor faslining nisbatan barg ikkinchi yarmi ekanligiga ishora qiladi. Bu paytda barglar nisbatan katta, to‘la shakllanib ulgurgan bo‘ladi, havo ham ko‘proq ochiq bo‘lib, yulduzlar porlab ko‘rinadi, yerga nisbatan yaqindek tuyuladi. Lirik subyekt bahorgi tunnining ana shunday holatini tasvirlaydi. Bu yerdagi yulduz, nur, barg yetakchiligidagi peyzaj nisbatan sovuq ammo ochiq tun manzarasini ifodalar ekan, o‘quvchi qalbiga hayotdagi quvonch, oydinlik doimo sovuqligi, lirik subyekt ongiidagi titroq, hadik bilan birga yurishiga ishora qiladi. Shu yerda shoir she‘r matniga olib kirgan har bir badiiy detalga lirik subyekt ruhiyatidagi evrilishlarni, uning olamni anglashi, idrok etishi jarayonidagi ziddiyatlarni namoyon etish vazifasini yuklay olganligi ko‘rinadi. Bunda har bir detal o‘z tabiatidan kelib chiqadi, ammo, lirik subyekt ruhiyatidagi yoki lirik kechinma tabiatidagi dinamika bilan hamohanglik kasb etadi. Xususan, she‘rdagi “*Mag‘lub bahodirning nayzasi misol Ma‘yus egiladi terak uchlari. Barglar soyasida o‘ynaydi behol Uyqudagi qizning bedor tushlari*” kabi misralarda tilga olingan terak, tush detallari metaforik asosda obrazga aylanib yangi badiiy-estetik vazifa olgan. Masalan, terak bahorda gullaydi va o‘sha paytda uchlari biroz egilishi tabiiy hodisa sanaladi, lekin shoir uni jangda mag‘lub bo‘lgan qahramon jangchining ilojisiz holatiga qiyopslab, she‘r mazmuniga vatanparvarlik, taqdirga tan berish kabi yangicha

tus berishga intilgan. Shu yerda hayot ziddiyatlari, intilish kurash jarayonidagi ba'zi ko'ngilsizlik, imkoniyatni boy berish kabilarga ham ishora qiladi. Lekin bundan lerik subyekt butunlay tushkunlikka tushmagan, uning dilida hali umid, intilish bor. Bu quyidagi bandda yaqqol ko'rinadi:

Atrofimda yotar g'arib bir viqor?
Bilmam, nega o'chdi qalbim safosi.
Nima ham qilardim, na ilojim bor,
Bahor kunlarida kuzning havosi

Mazkur o'rindagi viqor, safo detallari orqali she'rdagi bahor umr boshidagi palla, kuz esa yoshlikda ba'zan zimmaga tushadigan o'ychanlikka qiyoslagani ham anglanadi. Chunki viqor "1. Mag'rurona va ulug'vor ko'reinish, salobat... 2. Mag'rurlik tuyg'usi va ulug'vorlik ifodasiga ega"ligini unutmazlik lozim bo'ladi. [3, 463-464] Lekin unga "g'arib" epiteti va "atrogimda yotar" deya tavsif bilan ta'kidlanishi viqor obraz sifatida lirik qahramon o'z yonida anglagan mag'rurlik, ulug'vorlik tuyg'usining vaqtinchalik holatiga ishora qiladi. Chunki u lirik subkeyt atrofini qoplagan, bu esa unga ana shu ulug'vorlikni ko'rib, anglab, uni his etib yashash imkonini beradi. Demak, she'rda vaqtinchalik, bahor kunlaridagi ba'zi sovuq kun kabi o'tkinchi vaziyat deyish mumkin, uning ostida ulkan maqsad, kurashchan lirik obraz bo'y ko'rsatadi.

Shu o'rinda aytish kerakki, lirika voqelikni badiiy aks ettirishda subyektib yo'ldan borishi qadimdan ma'lum tasviri usul sanaladi. Shoiri, birinchi galda, lirik voqelikni bayon qilish usuli, lirik o'y-kechinma (ya'ni syujet)ni birinchi shaxs tilidan bayon qilishi uning subyektivizmini taminlagan. Ammo undagi real vaziyat, jumladan, oqshom "etning junjikishi", "xotira" qiynashi kabilar lirik subyektning ijtimoiy hayotda aniq odam va vijdonli shaxs ekanligiga ishora qiladi. Bu esa uning ichki olamining tasviridagi turfalikni, tabiat hodisasi bilan uyg'unlikda yashash mumkinligi, hamda kuchli xarakteri borligini ham namoyon etadi. Demak shoir o'z botiniy olami, borliqni anglashini maksimal darajada aniq detaliy tasvirlarda bergan. Natijada she'r badiiy mukammal darajaga yetgan.

Abdulla Oripov bo'yicha mutaxassis, adabiyotshunos olim Doniyor Begimqulovning yozishicha, "Shoir she'rlarida tuyg'u va fikr qorishiq holda namoyon bo'ladi. Lirik xarakter fikr va hisning dialektik birligiga asoslanadi. Lirik xarakter – obraz ijodkorning voqelikka munosabati, nimadandir qoniqmasligi, qandaydir voqea-hodisaga o'z xayri-xohligi yoki noroziligini bildirishi, ruhiyatiga ta'sir qilgan kechinmalarni ifodalashi orqali yaratiladi" [1,397]. Mazkur mulohazaga qo'shilgan holda, unga ba'zi to'ldirishlarni ham kiritish mumkin. Shoir tabiat, xususan, bahor tasviri, ayniqsa, bu faslning tabiatidagi tez o'zgaruvchanlikni, ko'tarinkilik va drammatizmga xos jihatlar birga kelishidan foydalanib, o'z she'rlariga yangicha ma'no bera olgan. Bunda u yomg'ir yog'ishi, shamol kelishi, quyosh charaqlashi, maysalar yashnab o'sishi, daraxt novdalarida yaproqlar chiqishi va to'kilishi kabi jarayonlar hissiy-falsafiy yondashgan:

Ko'pdan kutgan edim orziqib, mana,
Bulutlar tarqaldi to'kishib ko'z yosh.
Xayolim osmonday yorishdi yana,
Yorug' kunlarimday porladi quyosh.[2, 93]

She'riy parchada muallif bulutli va quyoshsiz kunlarda yashab chiqqani, ana shu zulmatda nurni, kutgani ifoda qilingan. Shu yerda shoirning lirik qahramoni zulmatda yashab nurni kutgan odan kabi irodali bo'lgani ta'kidlanadi. Endu uning kutgan oni, ozodlik kuni,

bahoriy quyosh timsolida esa shaxs iqboli porlagani ifodalangan. Bunda tabiatning bulut, yomg'ir, quyosh chiqishi kabi hodisalari yordamida metaforik fikr yuritgan. Inson hayoti zulmat va undan keyin keladigan nurli kunlardan iboratligi, bunda oddiy odam bo'lib emas, balki aniq maqsadiga ega, yuksak idealni anglagan inson, ijtimoiy hayotda esa pragmatik shaxs bo'lishga undaydi. Shuning uchun birinchi to'rt misrada o'z ruhiy holati haqida xabar beradi. Keyingi ikki misrada esa peyzaj orqali fikr yuritishga intiladi: *"Shoshqin daryolarning zabgordir labi, Shamollar o'ynaydi myiroq-yiroqda"* [2, 93]. Bu bir tomondan birinchi to'rt misra alohida band ekanligi va nisbiy tugallikka, mazmuniy jihatdan kichik mustaqillikka egaligini anglatadi. Ammo biz foydalangan manba she'r yaxlit berilgan. Agar uni band shaklida berilgan maqqsadga muvofiq bo'lar edi. Ikkinchi tomondan esa keltirilgan ikki misra ikkinchi bandning tezisi, undan keyin lirik syujetli epizod yoki lirik subyektning tashqio borliqqa yoki aniq shaxsga murojaati borligiga ishira qiladi. Darhaqiqat, liriki subyekt o'sh ma'shuqasiga badiiy murojaat qiladi:

Yurgil, sayr etaylik, yurgil, malagim,
Dunyo tashvishlari qolsin uzoqda.
Ko'ryapsanmi qanday yasharmish olam.
Beparvo go'dakday jilmayadi jim. [2, 93]

Shu o'rinda haqiqiy ijodkor real borliqni o'zi bilgan hodisa, his etgan kechinmani yuzishi, natijada she'r ta'sircha chiqishini olimlarimiz ko'p ta'kidlashganini eslash joiz. Bu haqda Ozod Sharafiddinov asarida quyidagilarni yozadi: "... bir uchrashuvda Abdulla aka (A, Qahhor nazarda tutilgan – A.) dan Abdulla Oripov haqida fikr so'rab qolishdi. Shunda Abdulla aka "bu bolaning eng yaxshi tomoni shundaki, o'zi bilmagan, aqli etmagan narsani yozmaydi", deb javob bergan... Yozuvchi (shu jumladan shoirlar ham – ta'kid bizniki) o'zi his qilmagan narsa to'g'risida yozsa, o'quvchi hech narsani his qilmaydi. Demak, kuydirish uchun kuyish, ardoqlash uchun ardoqlanish shart" deb yozadida "Bu — Abdulla Qahhorning muhim estetik prinsiplaridan biri degan xulosaga keladi [5, 110]. Ushbu fikrlarni Abdulla Oripov ijodidiga nisbatan ham aytish mumkin. Zero, Abdulla Qahhor ta'kidlaganidek, u bilmagan narsasini yozmagan. Bu uning ijodiy tamoyilga aylanganban edi. Shuning uchun yuqorida keltirilgan misralar lirik subyekt yaqin odamiga murojaat qilar ekan, bahor chog'i sayr qilish kerakligi, tashvishlardan holi, real tabiat chiroyidan bahra olish kerakligini ta'kidlagan. Bunga lirik subyektda ehtiyoj bor edi. Chunki kundan kun yasharib borayotgan olamni ko'rish uchun odamlar qancha sovuqqa, qancha zulmatli, dil ezuvchi qahratonli tunlardan o'tib kelganiga urg'u beradi. Lirik subyekt dili hislarini erkin ifodalashga muxtoj, yaxshi-yu yomonni birdek, beg'arazlik bilan bag'riga olayotgan bahoriy go'zallikni anglash uchun katta aql kerak emas, odam o'zini erkin qo'yishi lozoimligi aytilgan. Bu yerda yana lirik subyektning ichki dardi, aytilmagan hissiyotlari borligiga ishora ham qilingan. Buni u hayot qonuniyatlarining ikki qirrasini bugungi mavjudlik va ertangi yo'qotish bilan bog'lab, bahor tasviriga his-falsafiylik yuklaydi:

Go'dagim, bu chiroy qaytmaydi hecham,
Qaytmagani kabi mening yoshligim.
Bugun bosh ustungda yashnagan yaproq
Shovullab to'kilar erta poyingga.

Shu yerda shoir hayot haqida hissiy-falsafiy fikr yuritib, hayotni behuda o'tkazmaslik, tiriklikning har bir daqiqasidan, go'zallikdan bahra olib yashashga undaydi. Bunda odamning o'tgan umri qaqqtmagani yoki bugun yashnab turgan yaproq kuzga borib xazonga yalanishini

keltirar ekan, vaqt hamma narsani hal qilishi, shuning uchun vaqtning qadriga yetishga undagan. Bu yerda hayotsevarlik, bunyodkorlik, insonparvarlik g'oyalari metaforik asosda yaproq-xazon yoki bolalik-o'rta yoshlik mazmuniy formulalaroi yordamida aks ettirilgan. Natijada she'rning mazmuni salmoqdorlik, originallik kasb etgan. Lekin shoir shu bilan to'xtab qolmaydi, balki metaforalar qatorini ko'paytirib, badiiy murojaat ohangghini ritorik so'roqqa aylantiradi:

Bu uchqur yo'lovchi solmaydi quloq,
Sening iltimosing, sening ra'yingga.
Xazonli avgustning biror oqshomi
Uni ko'rarsanmi tushingda takror?!
Mayliga o'zadir kuzning ilhomi,
Bugun-chi ko'z tashla: atrofda bahor!

Bahor vasfi bilan boshlangan she'r mazmuniga endi vaqt va uning qudrati haqidagi azaliy haqiqat kiritiladi, metafora asosda u yo'lovchiga qiyoslangan va uning uchqurli ta'kidlangan. Undash ohanggi va javobsiz so'rov usuli lirik kechinma tabiatiga ko'tarinkilik, jo'shqinlik va qizg'inlik olib kirgan. Qizig'i, she'r boshida yomg'ir tinishi kutgan, uzoq qish kunlari yoki ilojisizlik onidan zerikib, tashqariga chiqishni, ko'klamda kezishni istagan lirik subyekt she'r so'nggida sevgan kishisini ham sayrga chorlaypti, lekin endi romantik kayfiyatda emas, balki voqelikka pragmatik nutai nazar bilan yondashgan:

Qani, qo'lginangni bergil jimgina,
Shu ma'sum yo'lchiga qo'yaylik ixlos.
Shoirlar aldaydi, bizni, jonginam?
Bahor doim emas, uch oydir, xolos...

Xulosa va takliflar. Demak, lirik subyekt istagan sayr, vaqt qudratiga nisbatan uning sevgan kishisida ikkilanish bo'lganiga ishora bor. Shuning uchun jimgina qo'l ber va chiqaylik deya shoshmoqda. Bunda u bahorning o'tkinchi ekanligini bilishi va shu charog'on kunlardan unumli foydalanishga undamoqda. Bu yerda, yana umrning yoshlik, ya'ni yashillik pallasidan ham samarali, baxtli onlardan unumli foydalanib yashash kerakligi haqida ham fikr borligi she'rning mazmuniy salmog'ini kuchaytirgan. Demak, bu yerda bahor mavzu hayotga bo'lgan muhabbat, hayyotdagi imkoniyatlar cheklangan, vaqt o'tib, ba'zi narsalar imkonsiz bo'lishi haqidagi hayotiy hikmat ham ifodalangan.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Бегимкулов Д. Шеърятимиз юлдузи / Орипов А. Танланган асарлар: 4 жилдлик.1 жилд. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашр, 2000. – Б.390-419.
2. Орипов А. Танланган асарлар: 4 жилдлик.1 жилд. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашр, 2000. – 432 б.
3. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. 5 жилдли. Биринчи жилд. А-Д. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2006. – 680 б.
4. Ҳамдамов А.Н. Абдулла Орипов шеърятда халқона поэтик тафаккур муаммоси. Филолог. ф.н... автореферати, 2011. – 24 б.
5. Шарафидинов О. Истеъдод жилolari. Адабий портретлар. – Тошкент: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1976 – 232 б.
6. Шарипова Р.М. Янги ўзбек шеърятда табиат рамзларининг бадий талқини. Филол. фан. б.ф. доктори (PhD)... диссерт. автореф. – Қарши, 2022. – 54 б.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 9 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).